

บทที่ 6

อุโบสถวัดมณีจันทร์

ในพื้นที่ตอนบนของจังหวัดบุรีรัมย์ที่อำเภอพุทไธสง ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณในสมัยทวารวดี โดยพบหลักฐานทางโบราณคดีที่เป็นคูน้ำคันดินของเมือง 2 ชั้น และมีปรากฏอิทธิพลของอาณาจักรเจนละ ได้แก่ ปรากฏุสวณตแต่ง เป็นสถาปัตยกรรมเขมรในพื้นที่เมืองเก่า (ปัจจุบันอยู่ในอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ ซึ่งแยกออกจากอำเภอพุทไธสง) ชื่อเมืองพุทไธสงนั้นปรากฏหลักฐานในช่วงยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน ด้วยพื้นที่มีชัยภูมิเหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานจึงเป็นที่ที่ผู้คนอาศัยตั้งถิ่นฐานทับซ้อน ต่อมาเป็นถิ่นที่อยู่ของคนไทยอีสานที่มาอยู่รวมกันในแถบลุ่มน้ำมูลสืบต่อมาหลายชั่วอายุคน ดังเช่น บ้านมะเฟืองซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดมณีจันทร์ มีอุโบสถพื้นถิ่นที่มีรูปแบบของอุโบสถอีสาน ขนาดกะทัดรัด หลังคาทรงจั่วเทิบซ้อน มีงานประติมากรรมปูนปั้นฝีมือของช่างในชุมชนประดับตกแต่งที่ด้านหน้าของอาคาร ต่อมามีการสร้างสรรค์ประดับกระจกสีเป็นภาพเล่าเรื่องประวัติศาสตร์การชุมชน และวิถีชีวิต ดังภาพที่ 6.1 มีรายละเอียดการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 6.1 อุโบสถวัดมณีจันทร์

ที่ตั้ง บ้านมะเฟือง ตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
พิกัด 15° 53' 59.6"N, 103° 01' 01.5"E
อายุของอาคาร 78 ปี สร้างในปี พ.ศ. 2482 ถึง พ.ศ. 2484

ประวัติความเป็นมาของชุมชนและวัด

ชุมชนบ้านมะเฟืองเป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งอยู่กลางเมืองพุทไธสง ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยา หากสืบไปพื้นที่ดังกล่าวเป็นเมืองตั้งแต่สมัยทวารวดี สันเกตจากมีคูน้ำล้อมรอบเมืองจำนวน 2 ชั้น จึงเป็นเมืองที่คนหลายยุคหลายสมัยอาศัยซ้อนทับกันสืบจนปัจจุบัน

วัดมณีจันทร์เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2340 ณ บริเวณทิศตะวันออกของหมู่บ้าน แต่เดิมนั้นชื่อว่า “วัดจันทร์” ต่อมาได้เกิดไฟไหม้วัดขึ้น จึงได้ย้ายมาสร้างวัดขึ้นใหม่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2436 โดยมีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่ 2 งาน ประกาศตั้งเป็นวัดเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2456 ต่อมาเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2474 ชุมชนได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็น “วัดมณีจันทร์” โดยพระอธิการสีดา สีลานุโลโม ภายหลังพระอธิการสีดาได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระปลัดสีดา สีลานุโลโม ตำแหน่งเจ้าอาวาสและได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลมะเฟือง

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ประวัติการสร้างอาคาร อุโบสถวัดมณีจันทร์ สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2482 - 2484 โดยนายจันทร์ โมกศรี สมัยอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ตำแหน่งรองเจ้าอาวาส และพระใบฎีกา สีดา ตำแหน่งเจ้าอาวาสในสมัยนั้น พร้อมทั้งชาวบ้านบ้านมะเฟืองร่วมกันก่อสร้างขึ้น โดยการขุดดินภายในวัดมาปั้นเป็นก้อนเผาทำเป็นอิฐและช่วยกันนำทรายมาจากแม่น้ำมูลมาผสมกับยางบงมาก่อนเป็นผนังอุโบสถ และขุดดินนำมาปั้น เผาเพื่อเป็นกระเบื้องดินขอสำหรับมุงหลังคา ต่อมาช่างในชุมชนได้ฉาบปูนทับผนังของอาคาร

ประวัติการซ่อมแซม/บูรณะ อุโบสถวัดมณีจันทร์ได้มีการบูรณะหลายต่อหลายครั้ง ดังนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2505 ได้มีการบูรณะหลังคาเปลี่ยนจากแผ่นหลังคากระเบื้องดินขอเป็นแผ่นหลังคาสังกะสีลอนลูกฟูก ราวปี พ.ศ. 2512 ถึงปี พ.ศ. 2515 เจ้าอาวาส งานบัตมีศรีธธา ปั้นพระพุทธรูปปางนาคปรก และนาคที่ราวบันไดหน้าอุโบสถ พระพุทธรูป 3 องค์ที่ผนังด้านหน้าอุโบสถรวมถึงพระประธานในอุโบสถ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2521 ได้เปลี่ยนวัสดุมุงหลังคาจากแผ่นสังกะสีลอนลูกฟูกเป็นกระเบื้องซีเมนต์ใยหินชนิดลอนเล็ก และเมื่อปี พ.ศ. 2548 นายสัญญาพงศ์

อัครัญพงษ์ และนายมังกร เสริญไธสง (กำนันตำบลมะเฟือง) ผู้เป็นบิดาเป็นผู้นำในการบูรณะ และรวมพลังศรัทธาของชาวบ้านถวายพระประธานนามว่า “พระพุทธานาคบัลลังก์” ซึ่งเป็น พระพุทธรูปที่แกะสลักจากหินสีเขียวได้แม่น้ำโขงเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน และได้มีการ เปลี่ยนวัสดุผนังหลังคาจากกระเบื้องซีเมนต์ใยหินชนิดลอนเล็กเป็นกระเบื้องไฟเบอร์ซีเมนต์รูปร่าง คล้ายกระเบื้องว่าวเพื่อให้มีลักษณะคล้ายกระเบื้องดินขอที่เป็นวัสดุผนังหลังคาของอาคารเดิม โดย จัดทางงบประมาณจากการทอดผ้าป่าสามัคคีและทอดกฐิน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2554 ได้มีการบูรณะครั้งใหญ่ โดยนายสัญญาพงศ์ อัครัญพงษ์ และชาวบ้านเห็นว่าปูนฉาบผนังของอุโบสถเริ่มมีการแตกร้าวตามอายุของอาคาร จน ทำให้อิฐก่อผนังทั้งภายนอกและภายในอุโบสถเริ่มสีกร่อน กะเทาะและเป็นโพรง จึงเกิดแนวคิด ต้องการบูรณะอุโบสถ และทำการบูรณะโดยการฉาบผนัง และเปลี่ยนวัสดุผนังหลังคา โดยคง ลักษณะดั้งเดิมของอาคารไว้ทั้งหมด ดังภาพที่ 6.2 ต่อมานายสัญญาพงศ์ อัครัญพงษ์ ได้เดินทางไป ที่วัดเชียงทอง เมืองหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เห็นความ สวยงามของการประดับตกแต่งลวดลายผนังอุโบสถวัดเชียงทองด้วยกระจกสี จึงได้เกิดแรงบันดาลใจที่จะนำมาสร้างสรรค้ให้กับวัดบ้านเกิดของตัวเอง โดยในขั้นตอนแรกได้ทำประชา พิจารณ์ขอความเห็นจากที่ประชุมชาวบ้านในชุมชนถึงความสมัครใจ เมื่อได้รับมติตกลงแล้ว จึง ร่วมกันจัดทำกองผ้าป่าสามัคคีเพื่อนำงบประมาณมาก่อสร้างติดกระจกสีบนผนังภายนอกอุโบสถ ของวัดมณีจันทร์แห่งนี้ ซึ่งการก่อสร้างใช้เวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2554 รวมจำนวน 3 ปีจึงแล้วเสร็จ

ภาพที่ 6.2 อุโบสถวัดมณีจันทร์ หลังบูรณะก่อนการประดับกระจกสี

ที่มา : อัครวิณีย์ หวานจริง. (2558 : 231,237)

การใช้สอย

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อุโบสถใช้เป็นที่ประกอบสังฆกรรมของพระภิกษุสงฆ์ เช่น การให้อุปสมบท การกรานกฐิน การบวระณฯลฯ โดยมีพื้นที่ใช้สอยภายในขนาดกว้างประมาณ 7.56 เมตร ยาว 9.09 เมตร รวมพื้นที่ 68.72 ตารางเมตร

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

อุโบสถวัดมณีจันทร์เป็นอุโบสถแบบทึบ ก่ออิฐถือปูน ขนาด 3 ห้อง หันหน้าอาคารไปทางทิศตะวันออก หันหน้าให้ถนนทางเข้าวัด ผนังแบบมีมุขหน้า ขนาดกว้าง 7.96 เมตร ยาว 12.73 เมตร ตั้งบนลานประทักษิณ ตัวอาคารยกพื้นสูง 1.15 เมตร ทำฐานแอวขัน หลังคาทรงจั่วเทิบซ้อน 3 ชั้น สภาพอาคารในปัจจุบันยังอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

อุโบสถมีลักษณะเด่นที่มีการอนุรักษ์และพัฒนา สร้างสรรค์งานศิลป์เป็นจิตรกรรมประดับกระจกสี กระจกที่ใช้ ได้แก่ สีแดง เขียว เงิน ฟ้ำ และขาว ประดับเป็นภาพเรื่องราวที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน รวมทั้งสะท้อนถึงความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย ขณะเสด็จฯออก ณ สีหบัญชรของพระที่นั่งอนันตสมาคม ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยมี ผศ.อัศวินีย์ หวานจริง (นิรันต์) แห่งภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บุตรสาวของอาจารย์พิชัย นิรันต์ (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะประจําปี 2546) กับอาจารย์อุดม หวานจริง มาเป็นที่ปรึกษาและจัดทำพร้อมด้วยลูกศิษย์ เป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมกับคนในชุมชนโดยใช้เวลาในการก่อสร้างนานถึง 3 ปี โดยมีจุดประสงค์หลัก คือต้องการให้เป็นจิตรกรรมที่มีเอกลักษณ์และแตกต่างจากจิตรกรรมฝาผนังวัดอื่น ซึ่งเป็นจิตรกรรมฝาผนังที่อยู่ด้านนอกของอุโบสถเป็นภาพเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และเหตุการณ์สำคัญในชุมชน โดยมุ่งหวังจะให้ป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนอีสาน โดยศิลปินทั้ง 2 คน ได้คิดค้นแนวทางใหม่ที่แตกต่างจากวัดเชียงทองอย่างสิ้นเชิง ดังภาพที่ 6.3

ภาพที่ 6.3 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมอุโบสถวัดมณีจันทร์

โครงสร้างและวัสดุ

เสา เสาทำเป็นเสาปูนย่อเก็จ มีบัวหัวเสา ขนาดหน้าตัด 0.50 เมตร สูงประมาณ 4.60 เมตร จำนวน 4 ต้น เสาของอาคารก่ออิฐเป็นเสาปูน สูงประมาณ 3.42 เมตร จำนวน 4 ต้นที่มุมของอาคาร ดังภาพที่ 6.4

ผนัง ผนังอุโบสถเป็นผนังก่ออิฐถือปูนหนา 0.40 เมตร ทาสีภายนอกและประดับกระจกสี ภายในไม่ทาสี ไม่มีภาพจิตรกรรมฝาผนัง เมื่อหาพื้นที่ผนังอาคารรวมประมาณ 111.38 ตารางเมตร มีพื้นที่ช่องเปิดประมาณ 10 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 8.9 ของพื้นที่ผนัง

พื้น พื้นภายในอาคารเป็นพื้นซีเมนต์ปูด้วยเสื่อน้ำมัน ส่วนพื้นระเบียงเป็นพื้นซีเมนต์ขัดหยาบ และลานประทักษิณ พื้นบริเวณรอบอาคารเป็นพื้นซีเมนต์

ประตู อุโบสถมีประตูทางเข้าจำนวน 1 ชุด วงกบไม้เนื้อแข็ง บานประตูลูกฟักไม้บานเปิดคู่ขนาดกว้าง 0.50 เมตร สูง 2.10 เมตร หนา 0.05 เมตร ผนังเหนือประตูแต่งเป็นซุ้มโค้งแบบครึ่งวงกลม รับกับผนังของมุขด้านหน้าที่มีซุ้มประตูโค้งแบบครึ่งวงกลม (Semi Circular Arch) ตกแต่งซุ้มด้วยพระพุทธรูปปูนปั้นแบบนูนสูง 3 องค์ อย่างศิลปะชาวบ้าน ดังภาพที่ 6.5

หน้าต่าง อุโบสถมีหน้าต่าง จำนวน 6 ชุด ลักษณะเป็นหน้าต่างลูกฟักไม้บานเปิดคู่ ขนาดกว้างบานละ 0.45 เมตร สูง 1.20 เมตร หนา 0.05 เมตร วงกบไม้ซุ้มหน้าต่างแบบครึ่งวงกลม ดังภาพที่ 6.5

บันได บันไดทางขึ้นอาคารด้านหน้า จำนวน 6 ขั้น ราวบันไดปูนปั้นรูปพญานาค 7 เศียร อย่างศิลปะแบบชาวบ้าน

ฝ้าเพดาน เป็นฝ้าเพดานแผ่นไม้เนื้อแข็ง ไม่ทาสี ดังภาพที่ 6.6

ภาพที่ 6.4 โครงสร้างภายในอุโบสถวัดมณีจันทร์

ภาพที่ 6.5 ซุ้มประตูและหน้าต่างของอุโบสถวัดมณีจันทร์

ภาพที่ 6.6 ฝ้าเพดาน และพื้นภายในอุโบสถวัดมณีจันทร์

หลังคา โครงหลังคาเป็นไม้เนื้อแข็ง สภาพดี การต่อยึดส่วนประกอบของโครงสร้างตามภูมิปัญญาช่าง ใช้แผ่นกระเบื้องหลังคาไฟเบอร์ซีเมนต์ ส่วนประดับหลังคาปูนปั้น เช่น ช่อฟ้า โหง่ มีความงดงามแสดงถึงฝีมือช่างพื้นบ้าน ดังภาพที่ 6.7

ภาพที่ 6.7 ส่วนประดับหลังคา อุโบสถวัดมณีจันทร์

ส่วนประดับทางสถาปัตยกรรม

ภาพประดับกระจกสี รายละเอียดของจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 4 ด้านจะร้อยเรียงเป็นเรื่องราวตามการเดินประทักษณาวัตร โดยเริ่มจากด้านหน้าของอุโบสถได้นำเรื่องราวในพระพุทธศาสนาเรื่องพระมาลัยโปรด 3 โลก ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีความผูกพันกับคนอีสานแต่นับวันจะเลือนหายไป นำมาออกแบบให้กลมกลืนกับพระพุทธรูปปูนปั้น 3 องค์ของเดิม

ผนังด้านที่ 2 เป็นภาพเล่าเรื่องประวัติการสร้างเมืองพุทไธสงและพระเจ้าใหญ่พระพุทธรูปสำคัญของอำเภอพุทไธสง ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญในชุมชนเมื่อครั้งในอดีต

ผนังด้านที่ 3 เป็นด้านหลังพระอุโบสถ เป็นภาพเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เมื่อครั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกสีหบัญชร พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อคราวฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และการถวายพระพรของชาวบ้าน มะเฟือง

ผนังด้านที่ 4 เป็นภาพเล่าเรื่องถึงพิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พิธีพุทธาภิเษกอุโบสถวัด มณีจันทร์ที่ได้บูรณะขึ้น และการเฉลิมฉลอง รวมวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน คือการทอผ้า การใช้ โทรศัพทที่มีถือนือ รถไถแทนเกวียน รูปแบบบ้านเรือนที่ทันสมัย ซึ่งจิตรกรรมฝาผนังประดับกระจก สี นอกจากจะเป็นจิตรกรรมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของ ชุมชน และศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 แล้ว ยังเป็นจิตรกรรมที่ก่อเกิดจากการ ทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการ ศิลปิน และชาวบ้านตั้งแต่การกำหนดเรื่องราว และออกแบบ การนำเสนอเป็นภาพเหตุการณ์ จนถึงการประดับกระจกสีโดยอาศัยแรงงานในชุมชน

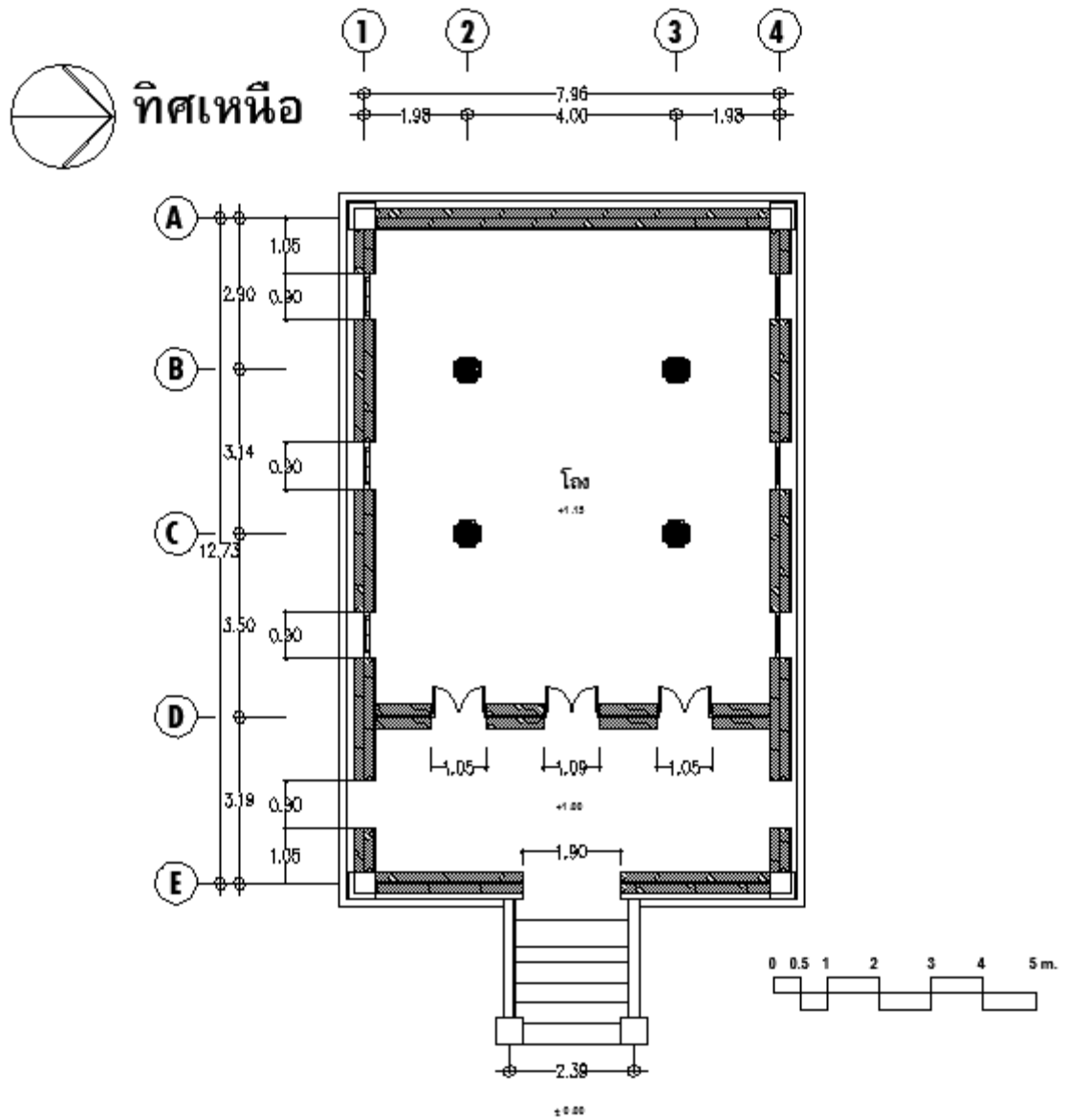
ศิลปะปูนปั้น บริเวณลานด้านหน้าของอุโบสถมีศิลปะปูนปั้นแบบลอยตัวรูปพระพุทธรูป ปางนาคปรก โดยมีลักษณะพญานาคขดตัวเป็นฐานตั้งพระพุทธรูปนั่งสมาธิบนตัวพญานาค และมี พังพานและหัวของพญานาค 7 เศียรปรกอยู่ และราวบันไดทางขึ้นอุโบสถมีศิลปะปูนปั้นเป็นรูป นาค 7 เศียร ลำตัวทอดเป็นนาคสะดุ้งเป็นราวบันได ทอดยาวต่อไปยังบนผนังจนสุดปลายทาง รับ งานปูนปั้นแบบนูนสูงเป็นซุ้มประตูทางเข้าอุโบสถประดับด้วยพระพุทธรูปจำนวน 3 องค์ นั่งบน บัลลังก์ดอกบัวที่ผุดจากหางของนาคราวบันได เชื่อมต่อกับนาคคู่ชูคอรับกับพระพุทธรูปองค์ที่อยู่ สูงสุดเป็นเสมือนซุ้ม ตามอย่างศิลปะแบบชาวบ้านด้วยฝีมือของอดีตเจ้าอาวาสงานบัตติ ดังภาพที่ 6.8

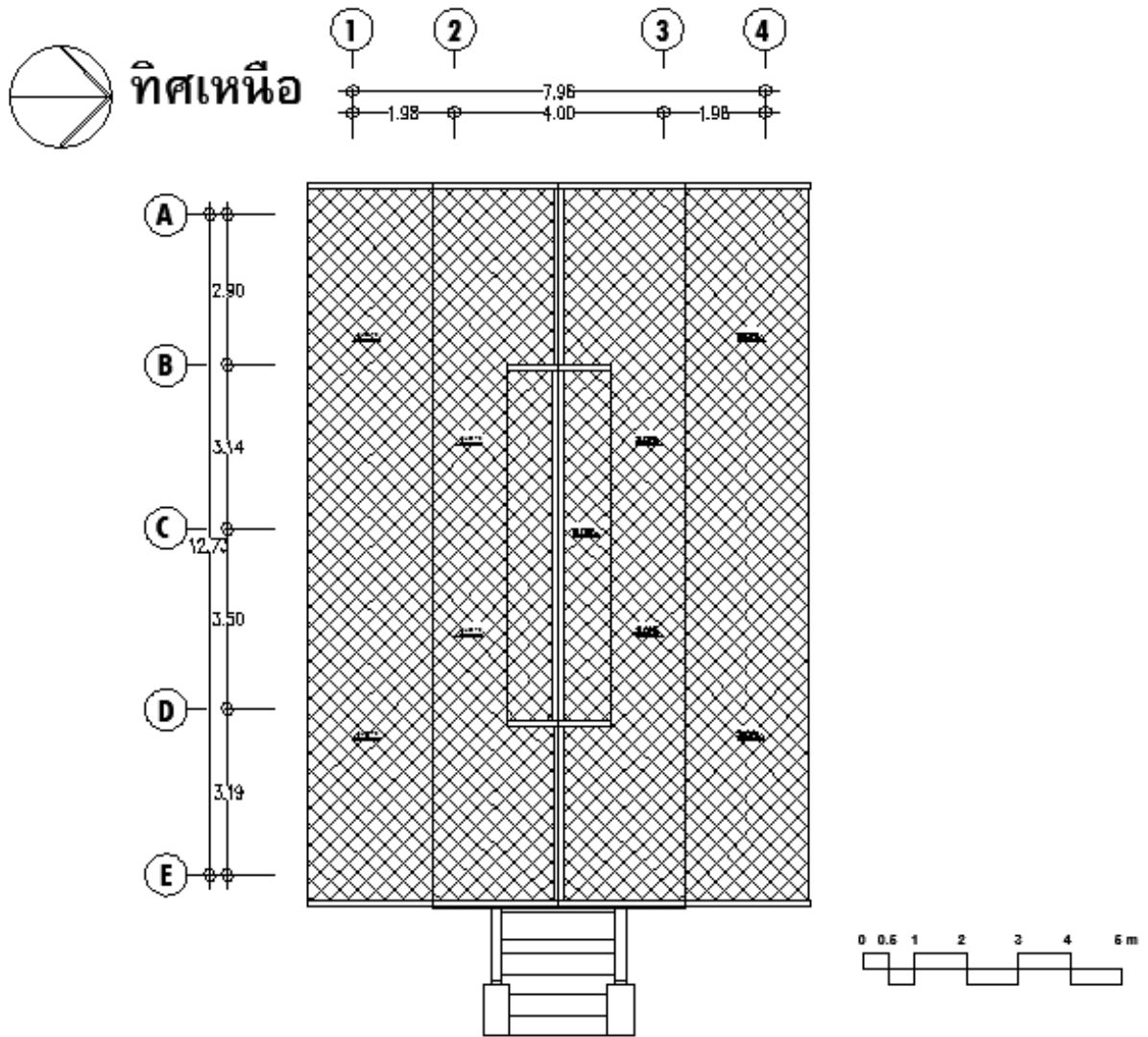
ภาพที่ 6.8 ศิลปะปูนปั้นประดับอุโบสถวัดมณีจันทร์

แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม

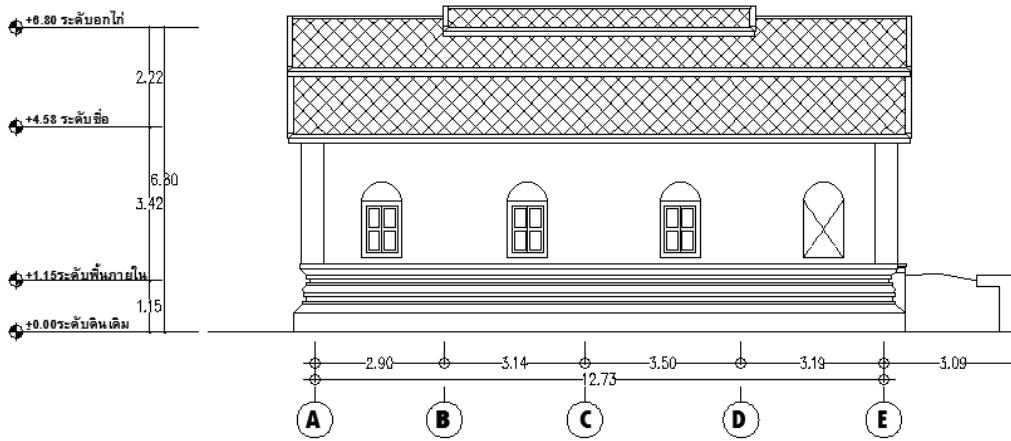
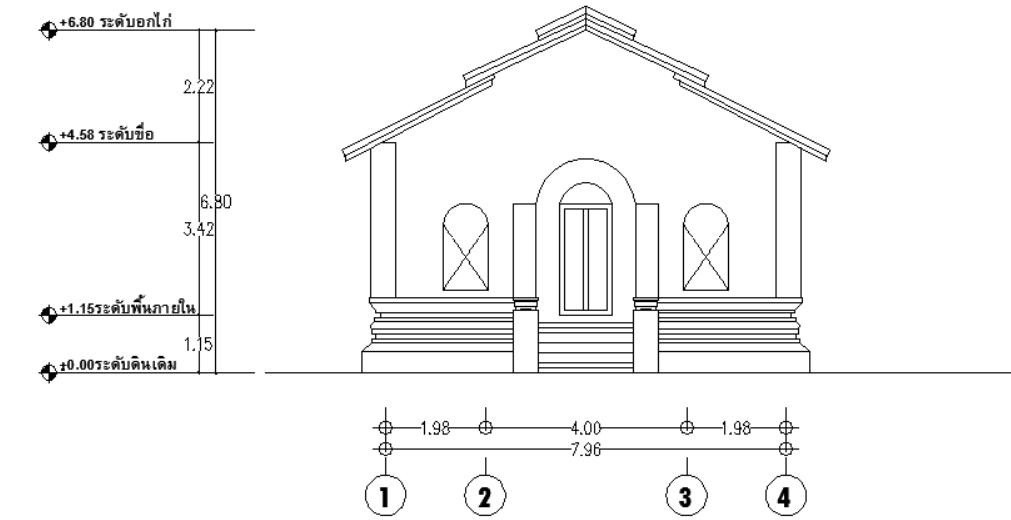
แบบแสดงทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดมณีจันทร์ ประกอบด้วย ผนัง ผนังหลังคา รูป
 ด้าน รูปตัด ทิศนัยภาพและหุ่นจำลอง ดังภาพที่ 6.9 ถึงภาพที่ 6.14 ดังนี้

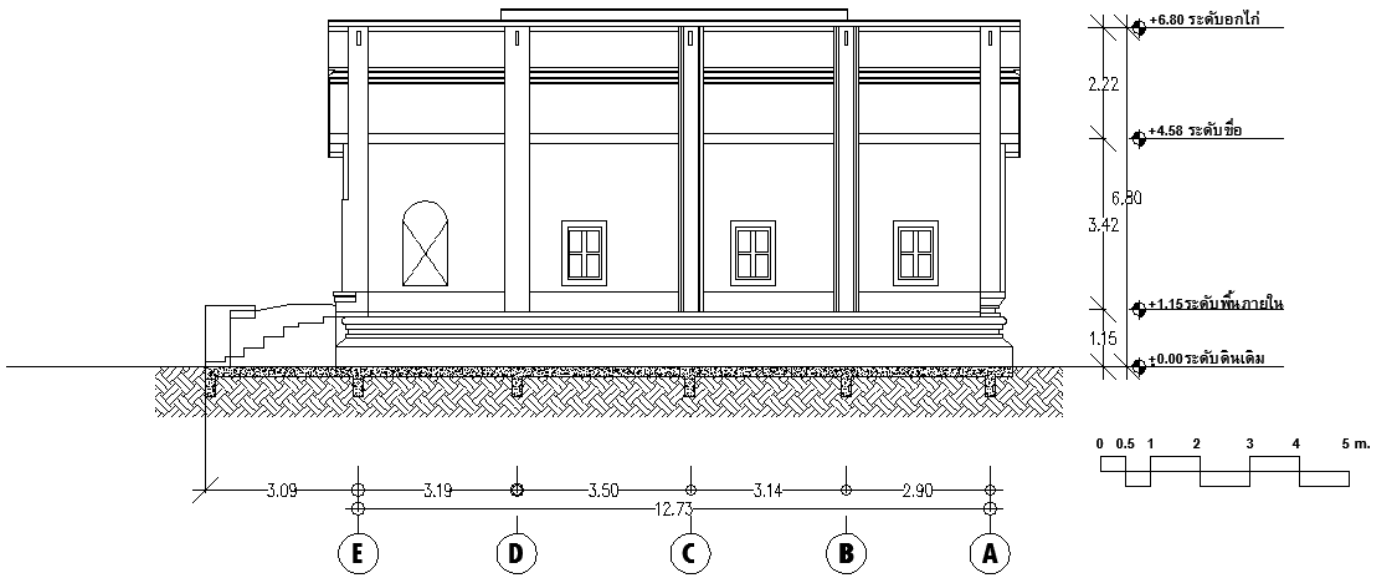
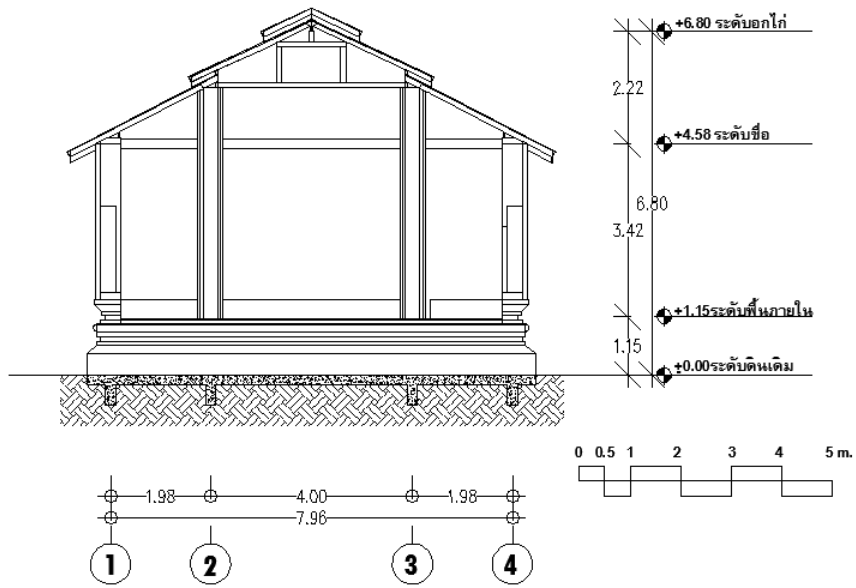
ภาพที่ 6.9 ผังพื้นของอุโบสถวัดมณีจันทร์

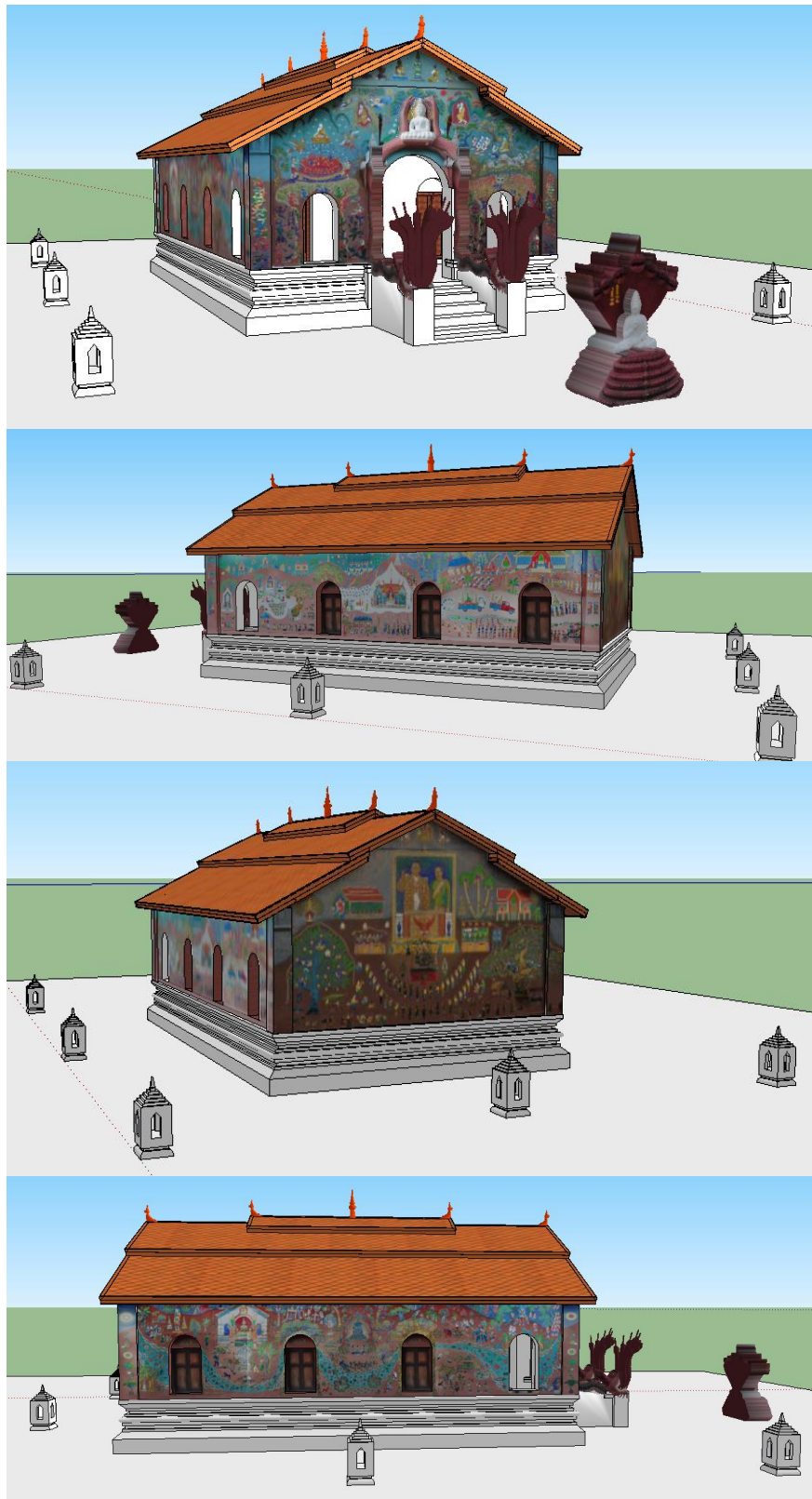
ภาพที่ 6.10 ฝั่งหลังคาของอุโบสถวัดมณีจันทร์

ภาพที่ 6.11 รูปด้านของอุโบสถวัดมณีจันทร์

ภาพที่ 6.12 รูปตัดของอุโบสถวัดมณีจันทร์

ภาพที่ 6.13 ทศนียภาพของอุโบสถวัดมณีจันทร์

ภาพที่ 6.14 หุ่นจำลองของอุโบสถวัดมณีจันทร์

คุณค่าของสถาปัตยกรรม

ผู้อาวุโสในหมู่บ้านที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันจำนวนหลายคนเคยมีส่วนร่วมในการก่อสร้างอุโบสถและกุฏิร่วมกับเจ้าอาวาสด้วยศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา อีกทั้งชุมชนยังมีส่วนร่วมในการบูรณะอาคารหลายครั้งด้วยพลังแห่งความสามัคคี รวมทั้งครั้งที่มีการสร้างสรรค์ศิลปะประดับผนังด้วยกระจกสีที่มีเรื่องราว ประวัติศาสตร์ของชุมชน การสร้างวัด การบูรณะอุโบสถ จึงมีความผูกพันและภาคภูมิใจในความสำเร็จและการเป็นสัญลักษณ์แห่งความร่วมมือร่วมใจของชุมชน ประกอบกับชนรุ่นหลังก็ยังคงได้มีโอกาสใช้สอยอุโบสถจนถึงปัจจุบัน จึงเกิดความผูกพันกับอาคารจึงกล่าวได้ว่าอุโบสถหลังนี้ได้สะท้อนคุณค่าของอาคารที่มีทางด้านสังคม คุณค่าทางศิลปะสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาการก่อสร้างอาคารของช่างพื้นถิ่น และแสดงคุณค่าทางสุนทรียภาพแบบศิลปะช่างชาวบ้าน รวมถึงความก้าวหน้าทางวิชาการงานศิลป์ในการประดับกระจกสีด้วยเทคนิคที่แสดงกายวิภาคของมนุษย์ เป็นเรื่องราวประวัติความเป็นมาของชุมชน การก่อตั้งเมืองสร้างบ้าน การสร้างวัด การบูรณะอุโบสถ และวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ของชาวไทย

นอกจากนี้ จากการทำงานโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย บริการวิชาการสู่ชุมชนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในปีการศึกษา 2556-2557 และการวิจัยภูมิปัญญาการวางทิศทางของอาคารที่ส่งผลต่อสภาวะน่าสบายในงานวิจัยของสมบัติ ประจัญสถานต์ และคณะ (2558) ทำให้สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของสถาปัตยกรรมให้กับชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น และสาขาวิชายังเสนอแนวคิดในการจัดการสถาปัตยกรรมของวัดมณีจันทร์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงศิลปสถาปัตยกรรมในงานวิจัยของปิยชนม์ สังข์ศักดิ์ดา และคณะ (2559)

ภาพที่ 6.15 ภาพประดับกระจกสีของอุโบสถวัดมณีจันทร์

สรุป

อุโบสถวัดมณีจันทร์ตั้งอยู่ที่อำเภอพุทธไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ อาคารมีอายุราว 78 ปี สร้างในปี พ.ศ. 2482 ถึง พ.ศ. 2484 โดยมีนายจันทร์ โมกศรี และพระใบฎีกา สีดา พร้อมด้วยชาวบ้านบ้านมะเฟืองที่มีจิตศรัทธาอย่างแรงกล้าร่วมกันก่อสร้างขึ้น อาคารเป็นอุโบสถแบบที่บก่ออิฐถือปูน ขนาด 3 ห้อง ผนังแบบมีมุขหน้าตั้งบนลานประทักษิณ หลังคาทรงจั่วเทิบซ้อน 3 ชั้น ในปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2554 มีการสร้างสรรค์งานประดับกระจกสีให้เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ภายนอกของอาคารเป็นภาพเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน เหตุการณ์สำคัญของวัดและวิถีชีวิตของบ้านมะเฟืองด้วยเทคนิคการตัดกระจกสีแบบใหม่ที่แสดงกายวิภาคของมนุษย์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอุโบสถหลังนี้ยังใช้ประกอบสังฆกรรมของภิกษุสงฆ์ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนสืบมา

คำถามท้ายบท

1. จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน วัดและอาคารส่งผลต่อลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดมณีจันทร์อย่างไร
2. จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดมณีจันทร์ มีจุดเด่นที่แตกต่างจากอุโบสถพื้นถิ่นในภาคอีสานอย่างไร
3. ประติมากรรมปูนต้ำที่ประดับด้านหน้าของอุโบสถ เชื่อมโยงโลกทัศน์ของชาวอีสานที่มีต่อสิ่งใด
4. จิตรกรรมฝาผนังประดับกระจกสีซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ในช่วงการบูรณะอุโบสถวัดมณีจันทร์ส่งผลเช่นไรกับอาคาร
5. ยางบังเป็นวัสดุโบราณที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารในส่วนใด
6. กระเบื้องดินขอเป็นวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารในส่วนใด
7. การอนุรักษ์อุโบสถวัดมณีจันทร์ ซึ่งดำเนินการโดยชุมชนมีหลักสำคัญเช่นไร
8. คุณค่าที่สำคัญของอุโบสถวัดมณีจันทร์ที่มีต่อชุมชนในด้านใด